

ЗАЩИТЕНИ КАНДИДАТСКИ ДИСЕРТАЦИИ

„ВЕСЕЛИН АНДРЕЕВ, ЖИВОТ И ТВОРЧЕСТВО“

На 24 април 1969 г. се състоя публичната защита на дисертацията на Христо Йорданов на тема „Веселин Андреев — живот и творчество“. В присъствието на членовете на научния съвет, на научните сътрудници от Института за литература и на много граждани рецензентите акад. Пантелей Зарев и проф. Ефрем Каранфилов прочетоха своите рецензии за предложения труд, като изтъкнаха неговите достойнства: съвестно проучване на материала, проникване в съвременните проблеми на нашата литература, сродяване с творчеството на Веселин Андреев, изграждане на точен портрет на една нравствена и творческа личност. В своята рецензия акад. П. Зарев подчерта, че напълно споделя основната концепция на дисертанта — красотата и хуманизмът на социалистическата революция раждат поети и комунисти, достойни за традициите на нашата литература, идващи от Ботев. Той посочи също, че животът и делото на Веселин Андреев са рельефно представени и така осветлени, че са превърнати в една правдива апология на комунистическите идеи. Проф. Е. Каранфилов изтъкна, че Йорданов идва до някои интересни проблеми за преливането между реализма и романтизма, за социалистическия хуманизъм в нашата поезия, за революционния оптимизъм и др.

В обсъждането на дисертацията взеха участие сътрудници към института, критици, асистенти.

Елка Константинова изтъкна, че това е единственото детайлно научно изследване върху съвременен творец. В дисертацията са разкрити многостранните особености на човека, комуниста, писателя, гражданина, проследено е израстването му като борец и поет. Христо Йорданов очертава цялостно антифашистката епопея, разкрива патоса на антифашистката борба чрез конкретни примери на саможертва и героизъм, привежда неизвестни досега ценни документи. Творчеството на Веселин Андреев не е разглеждано

затворено вътре в себе си, а на фона на динамичната, сложна епоха. Това придава на дисертацията характер на обширен типологичен труд, посветен на някои основни тенденции в съвременната ни литература.

Стоян Илиев подчерта, че авторът на труда е обикнал обекта на своето изследване и е изследвал всички съществени моменти в творчеството на Веселин Андреев. Важно е според Стоян Илиев, че развитието на писателя е проследено посредством различни методи и че навсякъде се чувствава класово-партийният подход към изследваните факти и явления.

В своето изказване Никола Г. Георгиев изтъкна, че авторът е събрал много факти, но не прекалява с фактологията, а всички факти са подчинени на определен замисъл, използват се с оглед на неговите концепции. С някои свои наблюдения Йорданов дава и принос в теорията за трагичното в социалистическия реализъм, като отбелязва „светлата трагика“ на Веселин Андреев.

Според Лазар Цветков в дисертацията е постигната синтетичност, наличие е сериозна изследователска мисъл, чрез един автор е възсъздадена цяла епоха, като е намерена връзката между гражданската и творческата биография на поета. В методологическо отношение са отразени всички движения на гражданската и творческа мисъл на поета, очертан е триъгълникът: гражданин — поет — епоха.

След изказванията Христо Йорданов отговори на направените критични бележки и изложи допълнително някои страни на основните си концепции. Накрая ръководещият обсъждането проф. Георги Димов изрази задоволството си от високата оценка, дадена на труда на Христо Йорданов, посетен на съвременен писател, след което се пристъпи към гласуване. Присъстващите членове на научния съвет единодушно изказаха съгласие на аспиранта да се даде научната степен „кандидат на филологическите науки“.

„ГЕОРГИ РАЙЧЕВ, ЖИВОТ И ТВОРЧЕСТВО“

На 29 май 1969 г. се състоя защитата на дисертацията на Елка Константинова на тема „Георги Райчев. Живот и творче-

ство“. Научен ръководител беше покойният наш литературен историк и критик Минко Николов, а рецензенти — проф. Стоян Ка-

ролев и ст. н. с. Здравко Петров. Присъстваха членовете на научния съвет, литературни работници и много граждани. Председателстващият обсъждането директор на Института за литература Стойко Божков запозна присъстващите със съдържанието на представените документи и даде характеристика на научните постижения на аспирантката. Завеждащият секцията към института проф. Георги Цанев представи работата на Елка Константинова, а двамата рецензенти прочетоха своите отзиви. И двамата подчертаха сериозността на извършената работа, проникването в света на писателя и в сложното време на неговото изграждане и творческо осъществяване.

В своето изказване Милена Цанева изтъкна трудностите при разглеждане на автор като Георги Райчев, творец с неравни постижения. Елка Константинова е успяла да направи пълен преглед на творчеството на писателя, без да разводни образа му, без да потъне в материала. Аспирантката е успяла да разбере писателя, но същевременно да запази трезвост при оценката, която му прави. Този бележитрист незаслужено е бил подценяван в нашата литературна история и критика, а в такива случаи литературоведите пресилват известни положения. Елка Константинова е неподатлива към сантиментални увлечения, рядко характерни за женското перо.

Тончо Жечев посочи, че Елка Константинова вече десет години участва активно в нашия литературен живот като сътрудник

на вестници и списания. В сътрудничество с други тя издаде съчиненията на Кирил Христов и Георги Райчев. Темата на дисертацията определя монографичния характер на нейната работа. В резултат на усилията ѝ е хвърлена светлина върху творчеството и образа на един от малко проучените български писатели. Елка Константинова вижда автора разпнат между селото и града. Това е неговата интелектуална драма. Аспирантката е представила богат материал за теоретическа обосновка на съществени проблеми в нашето литературно развитие.

Акад. Петър Динеков преценява дисертацията като истински принос в нашата литература. Творчеството на Георги Райчев изправя пред много историко-литературни проблеми. Елка Константинова ги разглежда от позициите на нашето време, прави интересни съпоставки, разглежда литературните влияния у нас след Първата световна война, тя съпоставя Райчев с търсенията на неговото време. Тук, според акад. Динеков, работата ѝ е най-интересна.

След направените изказвания Елка Константинова защити тезата си, че Георги Райчев е търсещ, но неосъществен докрай писател, че силата му е в отразяване на селския живот и психиката на българския селянин. Тя подчерта противоречията в развитието на писателя и диалектичното единство на тези противоречия.

При гласуването присъстващите членове на научния съвет единодушно дадоха съгласието си за присъждане на научната степен,

„ХУДОЖЕСТВЕНИ ОСОБЕНОСТИ НА СТАРОБЪЛГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРА“

Дисертационният труд на Лиляна Грашева „Художествени особености на старобългарската литература“, защитен на 5.VI. 1969 г., представлява естетико-теоретическо изследване върху художественото своеобразие и естетическата същност на средновековната литература. Като се учи творчески от светските медиевисти (предимно от школата на видния съветски литературовед Д. С. Лихачов), дисертантката прави първия сериозен опит за систематично проучване и осмисляне от съвременни идейно-естетически позиции на поетиката на старобългарската литература. Поставената задача изисква дълбоко навлизане в художествения и идеен свят на средновековието, богата научно-естетическа и методологическа подготовка. В защитавания труд дисертантката се противопоставя на редица традиционни схващания, които са израз на предубеждения и недооценка на изобразителните достойнства на старобългарската литература, разглеждайки я като исто-

рически определен тип словесно творчество. Същевременно, стремежи се да осветли реалните идейно-естетически ценности, Грашева избягва изкушенията на осъвременяващата идеализация и модернизация на литературния материал. За пръв път дисертантката прави по-широка съпоставка на естетико-творческите представи на старобългарските писатели с тези на руски, византийски и западноевропейски средновековни писатели. Тя доказва, че старобългарските книжовници се включват пълноценно в основната философско-естетическа линия на европейското средновековие. Най-съществен принос съдържа третата глава на дисертацията („Принципи и постижения на художественото изображение“), която представя авторката като изследователка със самостоятелна аналитична мисъл, остро чувство за художествената специфика на литературните явления и богата литературоведческа култура. Тя проявява умение да наблюдава и обобщава избира-